

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINA YÖNELİK TEMEL BAĞIMLILIK EĞİTİMİ PROJESİ

2024

Sonuç Raporu

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**

GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İNSANİ HAYAT DERNEĞİ

İÇİNDEKİLER

- 01** — Giriş
- 02** — Özet
- 03** — Katılımcılarımızın Bilgileri
- 04** — Ön Test & Son Test Cevapları
- 05** — Bazı Cevaplar
- 06** — Gelen Sorular

GİRİŞ

Bağımlılık, bireylerin yalnızca fiziksel ve psikolojik sağlığını değil, toplumsal yapıları da derinden etkileyen küresel bir sorundur. Bu kapsamda, bağımlılıkla mücadelede sivil toplum kuruluşlarının (STK) rolü hayati bir önem taşımaktadır. STK'lar, topluma dokunan projeler geliştirme ve yaygınlaştırma gücüyle, bağımlılık konusunda farkındalık oluşturma, önleme, tedavi ve rehabilitasyon süreçlerinde etkin bir aktör olarak yer almaktadır. İşte bu anlayışla, STK'lara yönelik temel bağımlılık eğitimi projesi hayata geçirilmiştir. Proje, bağımlılıkla mücadelede etkin bir zemin oluşturmak amacıyla STK çalışanlarının bilgi ve becerilerini artırmayı, multidisipliner yaklaşımlarla hareket etmelerini sağlamayı ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmeyi hedeflemiştir.

Bu raporda, proje kapsamında gerçekleştirilen eğitimlerin içeriği, katılımcı profili, uygulama yöntemleri, elde edilen sonuçlar ve ileriye dönük öneriler ele alınmaktadır. Sürdürülebilir bir toplumsal fayda oluşturma misyonuyla düzenlenen bu eğitimlerin etkileri, hem bireysel hem de kurumsal düzeyde uzun vadede fark yaratacak çıktılar sunmayı amaçlamaktadır.

Projemize katkı sunan tüm paydaşlarımıza, uzmanlarımıza ve katılımcılarımıza teşekkür eder, raporun bağımlılıkla mücadelede yeni çalışmalara ilham kaynağı olmasını temenni ederiz.

ÖZET

STK'lara yönelik temel bağımlılık eğitimi projesi, bağımlılık konusunda farkındalık oluşturmayı ve sivil toplum kuruluşlarının bu alandaki kapasitesini artırmayı amaçlayan bir eğitim programı olarak tasarlanmıştır. Proje kapsamında, bağımlılığın fiziksel, psikolojik ve sosyal boyutları ele alınmış; katılımcılara bağımlılıkla mücadelede etkin rol almalarını sağlayacak temel bilgi ve beceriler kazandırılmıştır. Eğitim içeriği, bağımlılığın nedenleri, türleri ve etkileri ile başlayan bir teorik temele dayandırılmış; ardından önleme, tedavi ve rehabilitasyon süreçlerinde kullanılabilecek yöntemler detaylı bir şekilde aktarılmıştır. Ayrıca, STK'ların bu süreçlerde nasıl aktif bir şekilde yer alabilecekleri, multidisipliner yaklaşımlarla desteklenmiştir. Proje, katılımcıların bağımlılıkla mücadelede daha etkin, bilinçli ve dayanışma odaklı bir yaklaşım geliştirmelerine zemin hazırlamıştır. Eğitim süresince interaktif atölye çalışmaları, vaka incelemeleri ve grup tartışmaları gibi uygulamalı yöntemler kullanılarak teorik bilginin pratiğe dönüştürülmesi sağlanmıştır.

Toplamda 29 farklı STK'dan 75 STK çalışanı ve gönüllüsünün katılım sağladığı proje, kısa vadede katılımcıların bireysel bilgi düzeylerini artırırken, uzun vadede bağımlılıkla mücadelede kurumsal kapasitelerini güçlendirmeyi hedeflemiştir. Projenin çıktıları arasında, bağımlılık konusunda STK'lar için uygulanabilir bir rehber niteliği taşıyan kaynak materyallerin hazırlanması ve bu eğitimin farklı bölgelerde tekrarlanabilir bir model olarak sunulması yer almaktadır.

Bu proje, bağımlılıkla mücadeleye yönelik toplumsal bilincin artırılmasında ve STK'ların bu alandaki etkinliğinin güçlendirilmesinde önemli bir adım olmuştur.

Metni değerlendirip eklemek istediğiniz detaylar varsa iletebilirsiniz!

KATILIMCI BİLGİLERİ

CİNSİYET DAĞILIMI

İstanbul genelinde 29 farklı STK'dan 75 katılımcı

CİNSİYET	SAYI	YÜZDE (%)
KADIN	43	57.3
ERKEK	32	42.7
TOPLAM	75	100

KATILIMCI BİLGİLERİ

YAŞ ORTALAMASI

YAŞ ARALIĞI	YAŞ ORTALAMASI
18 - 55	29.7
Bir Katılımcı yaş bilgisi belirtmedi.	

KATILIMCI BİLGİLERİ

EĞİTİM DURUMU

EĞİTİM DURUMU	SAYI	YÜZDE (%)
İlkokul	2	2.7
Ortaokul	3	4.0
Lise	8	10.7
Ön Lisans	1	1.3
Lisans	43	57.3
Yüksek Lisans /Devam Eden	12	16.0
Doktora /Devam Eden	4	5.3
Belirtilmemiş	2	-
Toplam	75	100

KATILIMCI BİLGİLERİ

MESLEK DAĞILIMI

MESLEK	SAYI
Psikolog/Klinik Psikolog	10
Sosyal Hizmet Uzmanı/Sosyal Çalışmacı	6
Eğitimci/Öğretmen	5
Ev Hanımı	7
Öğrenci	8
Bağımlılık Danışmanı	3
Sosyolog	3
STK Personeli	3
Diğer (Mühendis, Yazar, Muhasebeci vb.)	30
Toplam	75

KATILIMCI BİLGİLERİ

MESLEKİ TECRÜBE SÜRESİ

MESLEKİ TECRÜBE SÜRESİ	SAYI	YÜZDE (%)
0 - 2 Yıl	38	%50.6
3 - 5 Yıl	10	%13.3
6 - 8 Yıl	5	%6.6
9 - 11 Yıl	9	%12
12 Yıl ve Üstü	6	%8
Belirtilmemiş	7	%9.3
Toplam	75	100

KATILIMCI BİLGİLERİ

DAHA ÖNCE DEN BAĞIMLILIK EĞİTİMİ ALDINIZ MI?

DURUM	SAYI	YÜZDE (%)
Evet	19	%25.3
Hayır	53	%70.7
Belirtilmemiş	3	-
Toplam	75	%100

KATILIMCI BİLGİLERİ

BAĞIMLILIK HAKKINDAKİ BİLGİNİZİ NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?

DÜZEY	SAYI	YÜZDE (%)
Çok İyi	1	%1.3
iyi	11	%14.7
Orta	27	%36.0
Düşük	23	%30.7
Çok Düşük	2	%2.7
Belirtilmemiş	11	-
Toplam	75	100

KATILIMCI BİLGİLERİ

DAHA ÖNCE BAĞIMLI BİREYLE TEMAS ETTİNİZ Mİ?

DURUM	SAYI	YÜZDE (%)
Evet	21	%28.0
Hayır	51	%68.0
Belirtilmemiş	3	-
Toplam	75	100

ÖN TEST & SON TEST CEVAPLARI

Katılımcılarımızın eğitim öncesi bilgi seviyesini ölçmek, eğitim sonrasında bilgi seviyelerindeki artışı gözlemleyebilmek adına “Ön Test” ve “Son Test” uygulamasına başvurduk.

“ÖN TEST & SON TEST” başlığıyla gördüğünüz cevaplar katılımcılarımızın eğitim öncesi ve sonrası vermiş olduğu cevaplardır.

Ön Test: Eğitim öncesi verilen cevaplardır

Son Test: Eğitim sonrası verilen cevaplardır

ÖN TEST CEVAPLARI

ÖN TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Ekonomik Refah	53	%70
Kontrol Kaybı	3	%4
Tolerans	13	%17
Yoksunluk	1	%1
Boş	5	%6
Toplam	75	100

HANGISI BAĞIMLILIĞIN
TEMEL BİLEŞENLERİ
ARASINDA YER ALMAZ?

SON TEST CEVAPLARI

SON TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Ekonomik Refah	56	%91
Kontrol Kaybı	0	%0
Tolerans	3	%5
Yoksunluk	2	%4
Boş	0	%0
Toplam	75	100

ÖN TEST CEVAPLARI

ÖN TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Bağımlı birey yakınlarının sağlıksız davranış kalıpları geliştirmesi	12	%16
Bağımlılığın genetik geçişi	3	%4
Birden fazla maddeye bağımlı olma durumu	48	%66
İki kişinin aynı maddeye bağımlı olma durumu	10	%14
Toplam	73	100

EŞ BAĞIMLILIK EN
ÇOK HANGİ DURUMLA
İLİŞKİLİDİR?

SON TEST CEVAPLARI

SON TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Bağımlı birey yakınlarının sağlıksız davranış kalıpları geliştirmesi	21	%35
Bağımlılığın genetik geçişi	1	%2
Birden fazla maddeye bağımlı olma durumu	34	%55
İki kişinin aynı maddeye bağımlı olma durumu	5	%8
Toplam	61	100

ÖN TEST CEVAPLARI

ÖN TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
12 adım programını takip etmek	12	%16
Alkol kullanımını kademeli olarak azaltmak	3	%4
Sadece ilaç tedavisi uygulamak	48	%66
Yalnızca bireysel terapi yapmak	10	%14
Toplam	73	100

ADSIZ ALKOLIKLER
PROGRAMININ TEMEL
YAKLAŞIMI NEDİR?

SON TEST CEVAPLARI

SON TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
12 adım programını takip etmek	30	%44
Alkol kullanımını kademeli olarak azaltmak	26	%38
Sadece ilaç tedavisi uygulamak	5	%8
Yalnızca bireysel terapi yapmak	6	%10
Toplam	59	100

ÖN TEST CEVAPLARI

ÖN TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Denetimli serbestlik	58	%82
AMATEM/ÇEMATEM	5	%7
Danışmanlık Merkezleri	4	%6
YEDAM	3	%5
Toplam	70	100

ÜLKEMİZDE HANGİSİ
BAĞIMLILIK
ALANINDA TEDAVİ
HİZMETİ SUNMAZ?

SON TEST CEVAPLARI

SON TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Denetimli serbestlik	52	%85
AMATEM/ÇEMATEM	1	%1
Danışmanlık Merkezleri	8	%14
YEDAM	0	%0
Toplam	61	100

ÖN TEST CEVAPLARI

ÖN TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Amfetamin	9	%13
Bonzai	15	%22
Metamfetamin	41	%61
Kaptagon	2	%3
Toplam	67	100

SON DÖNEMLERDE
TÜRKİYE'DE EN
YAYGIN OLAN MADDE
HANGİSİDİR?

SON TEST CEVAPLARI

ÖN TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Amfetamin	3	%5
Bonzai	3	%5
Metamfetamin	55	%90
Kaptagon	0	%0
Toplam	61	100

ÖN TEST CEVAPLARI

ÖN TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Doğru	2	%3
Yanlış	43	%65
Bilmiyorum	22	%32
Toplam	67	100

UYUŞTURUCUNUN
BEYNE VERDİĞİ
ZARARLAR KALICI
DEĞİLDİR.

SON TEST CEVAPLARI

SON TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Doğru	6	%10
Yanlış	52	%90
Bilmiyorum	0	0
Toplam	58	100

ÖN TEST CEVAPLARI

ÖN TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Doğru	16	%22
Yanlış	48	%66
Bilmiyorum	10	%12
Toplam	72	100

BAĞIMLILIK BİR İRADE
PROBLEMİDİR.
İRASESİ GÜÇLÜ OLAN
BAĞIMLI OLMAZ.

SON TEST CEVAPLARI

SON TEST		
	SAYI	YÜZDE (%)
Doğru	7	%12
Yanlış	48	%86
Bilmiyorum	1	%2
Toplam	56	100

BAZI CEVAPLAR

Eđitimimize katılan STK Temsilcilerine açık uçlu sorular ile testimizi ve eğitimimizi pekiştirdik. Açık uçlu sorulara gelen bazı cevapları sizlerle paylaşmak istedik.

BAZI CEVAPLAR

Bağımlılık tedavisindeki temel süreçleri açıklayın.

- Temel ihtiyaçları karşılama, arındırma, psikoeğitim (aile ve bağımlıya), psikoterapi, grup terapileri
- Psikolojik destek, detoks, sosyal destek, rehabilitasyon (tam izolasyon)
- Kabul, detoksifikasyon, sosyal destek, nüksü önleme
- İlk aşamada vücuttan maddenin etkisini uzaklaştırmak, ilaç tedavisi, psikoterapiyle birlikte gidebilir. Grup terapileri önemli destek sağlar.
- Görüşme, bağımlılık seviyesini tespit. Gerekliyse Amatem'e yönlendirme (ilaç ve yatılı tedavi için). Bu gerekmiyorsa gerekirse Yedam'a yönlendirme. Aile Görüşmeleri. Takip
- Görüşme, tedaviye ikna, gerekli durumlarda yatış. Detoksifikasyon, psikoterapi.
- Bireyin isteği ve kuruma başvuru, Kurum/Kuruluşlara başvuru ve incelemeleri, Tedavi yönteminin belirlenmesi ve başlanması, Sürecin takip edilmesi

BAZI CEVAPLAR

Bağımlı olduğunu söyleyen biri size geldi. Ona nasıl yaklaşırsınız?

- Öncelikle bırakmak istediğinden emin olurum. Ailesiyle konuşarak uzman bir psikolog veya adı duyulmuş STK'lardan birinden randevu alarak tedavisine başlatırım.
- Yapacağım ilk iş ilgili kurumlarla irtibata geçmesini sağlayarak profesyonellerden destek almasını sağlamak olur.
- Sakinlikle karşılayıp ne kullandığını ve hangi seviyede olduğunu öğrenirim. Ardından hemen ailesi ile durumu paylaşırım ve ileriliğine göre bir kuruma yönlendiririm.
- Yargılamadan aktif olarak dinler, böyle bir arayışa girmesini valide eder sonra da YEDAM, AMATEM gibi kurumlardan onun ihtiyacına uygun olan hangisiyse ona yönlendiririm.
- Önce açık iletişimi tercih ederim. Empati yaparım, onunla güven ilişkisi kurarak onu tanırım. Sonra onu danışmanlık merkezlerine, YEDAM'a yönlendiririm. Başarabileceğine dair yüreklendiririm.
- Öncelikle sağlık durumunu takip etmek amacıyla bir psikiyatristle görüşmesini isterim. Bağımlılarla çalışan psikolog ve stk'larla bireysel bir terapi sürecine yönlendirme yaparım. NA ve Nar-anon gruplarıyla motivasyonel görüşmeler sağlanmasını hedeflerim. Buna yönelik yönlendirmeler yaparım.
- Önce kendisini dinlerim, bireysel olarak destekte bulunmaya çalışırım ve bırakmasına yönelik sebep ararım anlatısından eğer ki faydam olmaz ise bir uzmana veya bağımlılık ile ilgilenen kurumlara yönlendirirdim.
- Öncelikle maddeyi yeni kullanmışsa ambulans çağırır gerekli hastaneye yönlendirme yaparım, değilse onu dinler empati yaparım. Onu anladığımı ifade ederim. Bununla mücadele eden bir yere yönlendiririm. Sonrasında takibini yaparım.

BAZI CEVAPLAR

Bir STK temsilcisi olarak bağımlılık alanında ne gibi çalışmalar yapabileceğinizi düşünüyorsunuz?

- Önleme- bilgilendirme, sosyal destek grupları, temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik faaliyetler.
- STK olarak daha çok sorunların tespiti ve yönlendirmesini sağlıyoruz. Kişilerin daha doğru yönlendirmesini sağlamak ve takip açısından daha iyi bir takip sistemi kurmayı planlıyoruz.
- Gençlerin bağımlılığı olduğu ortamlara sürüklenmemekleri için onları doğru ortamlara çekme
- Özellikle gençler ve ailelerle ilgili bilgilendirici halk eğitimleri, gençlerle biz bize programları
- Koruyucu önleyici hizmet bağlamında farkındalık eğitimleri planlayıp uygulama konusunda paydaş kurumdan destek alabiliriz.
- Bilinçlenme kaynaklarını araştırıp, okumalar yapmak. Farkındalık seminerleri. Ekip toplantıları.
- Bağımlılıkla ilgili konser, tiyatro, buluşma günleri vs.
- İlçemizde seminerler ve aile çocuk ilişkileri ile ilgili eğiti programlar oluşturabiliriz. Çevremizdeki bağımlılıkla mücadele eden aileler ulaşabilir onlara destek olabiliriz.

GELEN SORULAR

Eğitim esnasında katılımcılarımız tarafından eğitmenlerimize sorulan sorulardan bazılarını sizlerle paylaşmak istedik.

GELEN SORULAR

- Sigaraya başlamış ergenlerde uyuşturucuya başlama oranı yüzde kaçtır?
- Madde bağımlılığı döngüsünde hangi aşamada intihar riski daha yüksektir?
- Madde bağımlılığını tedavi ederken tıbbi yöntemle başka ilaçlar veriliyor. Bunun dışında alternatif tedavi metodları mümkün mü? (Akupunktur, hacamat, vs.)
- Kişiler profesyonel olarak kumarı nasıl sürdürerek bağımlı olmadı?
- İddia ve at yarışları ile ilgili şeyler çok karmaşık gelmiştir? Onlar bir tutkuyla bu işi yapıyor. Demek ki kafaları çalışıyor?

GELEN SORULAR

- Yurttardaki öğrenciler için metod nasıl olmalı? Öğrencilerle bu konuları nasıl konuşabiliriz? (Pornografi).
- Bağımlılık konusunda kendi çocuklarımızla kuracağımız dil nasıl olmalı, çocukla anne baba mı konuşmalı anneanne ve babaanne de rolleri var mıdır burada?
- Cinsel bağımlılıkta cinsiyet dağılımı nasıl?
- Tedavinin takibi nasıl yapılır?,
- Sokakta buna dair örneklerle karşılaşıyorum. (Torbacılar, evsizler) Tedaviyi daha doğru şekilde nasıl onlara teşvik edebiliriz?
- Grup çalışmasında davranışsal ve fiziksel bağımlılıkları ayırıyor musunuz?

GELEN SORULAR

- Psikiyatri ve psikolog olmadan yapılan tedavi yöntemleri etkili midir?
- Sokaktaki bağımlıları STK'lar tespit edebiliyor ancak ailelerdeki bağımlıları sadece belirtilerinden gözlemleyip tespit edebiliyoruz. Bunu nasıl kanıtlayıp müdahale edebiliriz?
- İzlediğimiz videoda 12 yılda temiz olanlar da ben bağımlıyım diyorlar, neden?
- Madde kullananların kafası daha çok çalışıyor gibi geliyor, doğru mu?
- Bağımlılıkla mücadele ederken sizler potansiyel riskte oluyor musunuz? Size zarar verme gibi bir durum oluyor mu?
- Bağımlılıkla mücadele eden kişiler satan kişiler tarafından engel olarak görülüp karşısında risk altında oluyor mu?

TEŞEKKÜRLER.